

locum à relatiuis, quæ sunt simul natura; & posita se ponunt, & perempta se perimunt: sed Prima, & Secunda Substantiæ logice sumpta sunt relatiua rationis: ergo, &c.

Secunda pars est manifesta: nam Secunda substantia non habet esse existentia: realiter distinctum ab existentia Prima; sed sunt inter se realiter idem: nec accidens naturaliter existit, nisi in Prima: ergo hac destructa quoad esse existentia, destruantur & alia, quæ de illa dicuntur.

Tertia denique pars constat: nam nullo individuo existente, remanet connexio prædicatorum essentialium in esse cognito: sed talis connexio ex secundis substantijs coalescit: ergo Primis quoad existentiam destructis, remanent Secundæ quoad esse essentia intelligibile vide supra quest. 2. de Genere, art. 7.

Tandem soluit argumenta, in quorum solutionibus multa dicit ad modum arguendi pertinentia: sed quia nullam ad propositum difficultatem continent, ideo ea hic non referimus; maxime quia in littera patent.

Nota tamen, quod Tataretus in hoc capite q. 1. dub. 1. concludit: secunda tenet, has consequentias non esse formales: sed eius argumenta euadantur, per illud verbum, in genere: quod Doctor apponit: in genere enim substantia formalissimæ sunt.

Nota.

QVÆST. III.

An differentia de genere substantia sit substantia?

Commune est autem omni substantia in subiecto non esse: principalis namq. substantia non de subiecto dicitur; neque in subiecto est, &c. non est autem proprium substantia hoc. Namque differentia eorum est, qua in subiecto non sunt: bipes enim, & gressibile, de subiecto quidem homine dicitur: in subiecto autem nullo est. Cap. eodem.

VÆRITVR: circa hoc: An differentia de genere substantia sit substantia, loquedo de eo, quod subest intentioni? Quod non videtur per litteram hic: quia non inest soli substantia, sed differentia prima proprietatis: sed si differē-

tia esset substantia posset ei inesse: & tamen soli substantia.

Item, nec est substantia prima: quia dicitur de subiecto: nec secunda: quia nec species, nec genus, in genere substantia: hæc sola sunt secundæ substantia per Arist.

Cap. de substantia.

Item, habet contrarium: quia habet aliquid à se maxime distans in eodem genere: & talis distinctio per Arist. decimo Metaph. est contrarietas: substantia autem nihil est contrarium per Aristot. inferius.

Text. com. 13.

Item, per Aristot. quinto Metaph. primus modus qualitatis est differentia substantia: qualitas autem non est substantia.

Text. com. 19.

Si dicatur: quod Aristot. intelligit: quod habet modum prædicandi in quale. Hoc non videtur verum: quia Metaphysicus à Logico differt in hoc quod Metaphysicus considerat ens, in quantum ens: Logicus, in quantum consideratur à ratione: quod ergo, habet solum modum prædicandi in quale, quamvis à Logico posset aliquo modo dici qualitas; non tamen à Metaphysico: nisi sit essentialiter qualitas.

Ad oppositum: non substantia non est prior substantia: quia substantia est primum ens: differentia est naturaliter prior specie, quæ est substantia.

Item, non substantia interempta, non interimitur substantia: sed differentia interempta, interimitur species, quæ est substantia: ergo.

Item, differentia est pars definitionis speciei: igitur indicat aliquid essentia eius: nihil autem pertinet ad essentiam substantia, nisi substantia.

Item, si esset accidens, faceret vnum ens per accidens cum genere: & cum addita generi faciat speciem: igitur omnis species in genere substantia esset ens per accidens: & ita nulla est species.

Ad questionem potest dici, quod differentia in genere substantia est substantia: quia est idem per se ei, quod est substantia: non tamen est species, vel individuum in genere substantia: nec per se substantia. Verior est tamen talis prædicatio: rationale est substantia: quæ ista: quantum est substantia: quamvis utraque necessaria, & utraque per accidens: prima enim est per accidens: non ideo, quia aliquid est substantia,

cui

cui accidit rationale: sed secunda est per accidens: quia aliquid est substantia, cui accidit quantum.

Ad primum argumentum dico: quod intelligit: non est hoc proprium substantia: id est ei, quod directe est in genere substantia: ut species, vel genus: sed etiã differentia, quæ non est sic substantia. Secundum idem ostendit.

Ad tertium dico, quod contrarietas vno modo dicitur communiter pro maxima distantia: & hoc modo priuatiuè opposita dicuntur contraria: ut in primo Physicorum dicuntur principia, scilicet licet, forma, & priuatio; contraria: hoc modo contrarietas est in omni genere inter differentias generis; de qua dicitur 10. Metaph. quod omnis differentia secundum speciem contrarietas est. Alio modo sumitur; ut est maxima distantia formarum mutuo circa idem se expellentium: & sic sumitur hic, & 8. Physicorum: & ubi est ista contrarietas, ibi est motus proprie dictus.

Tex. com. 24. & inde.

Tex. com. 11. & 24.

Tex. com. 63. & circiter, sed clarius 5. phys. Tex. com. 7. 9. & 48. habetur.

Ad quartum dico: quod Arist. ut in pluribus in Quinto diuidit voces in significationes, & in modos diuersos accipiendi: quod ad minus facit de Qualitate: non enim eam diuidit; ut est generalissimum; in species, ponens differentiam esse primam speciem eius. Sed diuidit hanc vocem, Qualitas, in significationes: & vnum significatum eius est differentia substantia: quia sicut forma æquiuocatur ad substantialem, quæ tribuit esse simpliciter; ita actus ad actum primum, & actum secundum: & ita Qualitas ad Qualitatem essentialem, & accidentalem æquiuocatur: & differentia substantia est Qualitas essentialis: nullo modo Qualitas; ut est generalissimum.

Summa textus, ac eius explicatio.

PROBANS Aristoteles Primam substantia proprietatem, de qua in Summa Questionis tertiæ de genere diximus; asserit non conuenire Primæ, & Secundæ, substantia in quarto modo: nam etiam substantialibus differentiis conuenit: ipsæ enim in subiecto non sunt: occasione cuius præsentem difficultatem disputat Doctor: An scilicet, Differentia substantiales sint substantia; ut substantia est huius Prædicamenti generalissimum. Partem negatiuam probat nonnullis argumentis, quæ si-

mul cum suis solutionibus in littera patent: sed illis non obstantibus.

Dicit primo. Differentia substantiales sunt substantia. Hanc probat quatuor argumentis ad oppositum.

1. Conclus.

Secundo dicit: quod tales differentia substantiales non sunt substantia; ut substantia est huius Prædicamenti generalissimum: sed ut sumitur transcendentaliter, & est communis ad substantiam completam, & incompletam. Primam partem ostendit: nam solum individua, & species, in hoc Prædicamento directe collocantur: cuiusmodi non sunt differentia prædicte.

2. Conclus.

Secunda pars patet: nam si sunt substantia; & non illa, quæ est generalissimum: ergo illa, quæ est transcendentalis; & ens cum accidente simul diuidit: de qua diuisione supra diximus.

Nota.

Ex quibus; velim, aduertas, quomodo differentia substantiales vltima sunt quidditative ens secundum Doctorem; ut ex eius mente q. 4. Ante prædicament. art. 3. diximus: nam si sunt quidditative substantia; & substantia est quidditative ens; ergo, & illa sunt ens quidditative. Et hæc pro explicatione illius questionis sufficiat: nam an in substantijs detur contrarietas dicemus questione sequente: cætera ex dictis patent.

QVÆST. III.

An partes substantia sint substantia?

Non vos vero conturbent substantiarum partes, quæ ita sunt in toto; quæ si in subiecto sint: ne forte cogamur, eas non esse substantias, confiteri. & cap. eod.

VÆRITVR circa hoc: An partes substantia sint substantia? quod non videtur: quia Substantia; ut est generalissimum; est per se ens: nulla pars substantia est per se eas; dum est pars Substantia: quia tunc esset hoc aliquid: & vna substantia esset ex multis hoc aliquid: quod non videtur verum.

Item, si quæcumque pars substantia sit substantia: sit, A, illa substantia; & arguitur sic: si, A, sit substantia descendendo diuisione à generalissimo; oportet